

Eerste bijeenkomst

Basisscholing

Cervixscreening

Colofon

Uitgave

© NHG • NVDA • NVOG • NVVP • RIVM • Screeningsorganisaties • VAP • Bilthoven, 2018. De Basisscholing Cervixscreening mag worden gebruikt door iedereen die beroepsmatig of op welke andere wijze dan ook bij het bevolkingsonderzoek baarmoederhalskanker betrokken is.

Onderwijskundige ontwikkeling

Rubus Opleidingspartners bv, Zwolle
www.rubus-info.nl

Illustraties

o.a. Anke Nobel, Lelystad, www.ankenobel.nl

Versie 2018-2019

Programma

Eerste bijeenkomst

- Voorstellen en resultaten e-learning
- Aandachtspunten uitstrijken
- Demonstratie
- Oefenen in subgroepen + terugkoppeling
- Uitleg primair proces
- Terugkoppeling leerdoelen
- Praktijkopdracht + volgende bijeenkomst

Voorstellen en resultaten e-learning

Stel jezelf voor:

- Wat is je naam?
- Welke ervaring heb je als doktersassistent?
- Welke ervaring heb je met uitstrijkjes maken?
- Wat vond je van de e-learning en wat heb je geleerd?
- Zijn er nog vragen naar aanleiding van de e-learning?
- Wat zijn je persoonlijke leerdoelen?

Aandachtspunten

Korte samenvatting van de belangrijkste aandachtspunten.

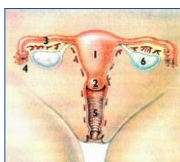

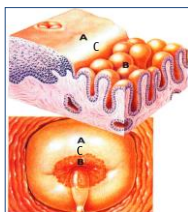

Anatomie

1. Uterus (baarmoeder)
2. Cervix (baarmoedermond)
3. Eileider
4. Ingang eileider
5. Vagina
6. Ovarium (eierstok)

- A. Ectocervix (plaveiselcel epitheel)
B. Endocervix (cilindrisch epitheel)
C. Overgangszone (metaplastisch epitheel)

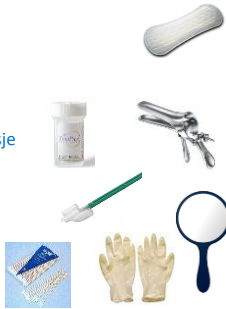

Instrumenten en hulpmiddelen

- Diverse specula
- Cervexbrush
- Container
- Latexvrije handschoenen
- Lange wattenstok/korentang met gaasje
- Maandverband/inlegkruisjes
- Handspiegel
- Glijmiddel

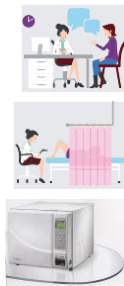

Stappen (in hoofdlijnen)

1. Gereedmaken ruimte en materialen
2. Intakegesprek
Met o.a. labformulier invullen + stickers plakken
3. Uitstrijkje maken
4. Afrondend gesprek
Met o.a. Aspect cervix invullen
5. Opruimen/reinigen/steriliseren

Labformulier

- Sticker plakken
- AGB-code en naam van huisarts controleren

A screenshot of a digital lab form with various fields and a QR code.

Let op!
Ander formulier bij indicatie!

Vooraf

- Plak de sticker horizontaal op de container
- Handen wassen of desinfecteren
- Handschoenen aantrekken
- Speculum verwarmen

Sticker niet over
doorzichtige deel plakken

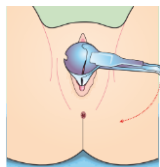

Speculum inbrengen

- Spreid de binnenste schaamlippen
- Vermijd contact met de plasbuis
- Breng het speculum in dichte stand in onder schuine hoek
- Draai het speculum iets bij en breng hem diep in. Dit hoort geen pijn te doen.

Speculum openen

Open het speculum en breng de portio in beeld. Soms moet je even zoeken.

Heb je de portio in beeld. Zet dan het speculum vast.

Tips vinden portio

- Schuin kussen onder billen
- kantelt bekken
- Vrouw laten persen of hoesten
- komt portio iets naar voren
- Vinger van handschoen om speculum
- houdt vaginawanden tegen

Beoordeel portio

Beoordeel of je te maken hebt met:

- Normale portio
- Afwijking
- Verdachte portio.

Normale portio's

Dit zijn allemaal normale portio's

Rond

Tijdens ovulatie

Langwerpig

Na de overgang

Met spiraaltje

Ectropion

Afwijking portio

Dit zijn ontstoken portio's

Schimmelziekte

Ontsteking

- Uitstrijkje maken alleen als het kan en niet pijnlijk is
- Voor klachten doorverwijzen naar de huisarts en aantekening maken in HIS

Afwijking portio

Dit zijn afwijkingen

Genitale wrat (geen portio)

Poliep

Poliep + Blauwe vlek

- Komt veel voor
- Wel uitstrijkje maken
- Voor klachten doorverwijzen naar huisarts

Verdachte portio

Dit is een verdachte portio.

- Komt zelden voor
- Meestal niet met blote oog waarneembaar
- Wel uitstrijkje maken
- Voor klachten doorverwijzen naar huisarts
- Vul 'verdachte/abnormale portio' in op labformulier

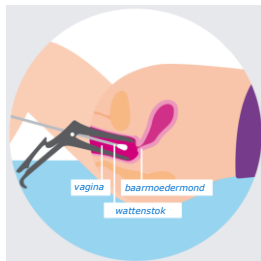

Speculum openen

Verwijder overtollig slijm met een wattenstok (of een korentang met gaasje).

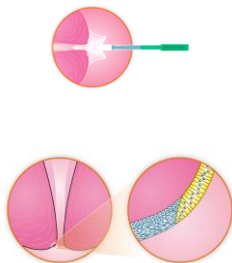

Inbrengen cervexbrush

Zorg ervoor dat de witte borstelharen in de portio komen.

Je moet zowel cellen afnemen van de binnenkant als de buitenkant van de portio.

Het lab heeft zowel plaveiselepitheel als cilinderepitheel nodig voor een goede beoordeling.

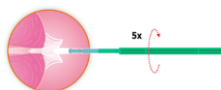

Ronddraaien cervexbrush

Cervexbrush

De cervexbrush moet je vijf keer ronddraaien.

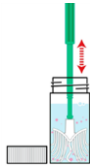

Cellen in de container

In de container

Doe de afgenomen cellen in de container met vloeistof.

- **10x stampen** in het potje zodat de borstelhaartjes uit elkaar komen te staan
- en daarna **krachtig rondraaien**.

Let op! Uitstrijkmethode voor indicatiestrijk kan anders zijn

---

Verwijderen speculum

- Ontkoppel het speculum.
- Breng het in geopende stand een stukje naar buiten, totdat de portio niet meer op het onderste blad van het speculum rust.
- Trek dan het speculum terug en draai het op dezelfde wijze als bij het naar binnenbrengen. Het speculum sluit automatisch.
- Laat het speculum passief sluiten.
- Blijf laag over de achterwand om de plasbuis niet te beschadigen.

Praktische tip (incidenteel):
Mocht het speculum vast blijven zitten, deze iets meer openen en vervolgens terugtrekken

---

Steriliseren

Volgens de WIP richtlijn:

- Autoclaaf met CE-markering – elimineren HPV
- Verpakt opslaan niet nodig – niet doorboren huid en slijmvliezen
- Sterilisatie binnen 24 uur na gebruik:
  - Droog bewaren – liefst afgesloten bak
  - Bij verontreiniging eerst afspoelen – voorkomen indrogen vuil
- Sterilisatie langer dan 24 uur na gebruik:
  - Afgesloten bewaren in lekdichte bak met eiwitoplossend middel
- Voorafgaand aan sterilisatie instrumenten reinigen – verwijderen vuilresten met:
  - Medische afwasmachine
  - Ultrasoonreiniger
  - Warm water (max 40°C) met zeep of schoonmaakmiddel

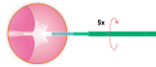

Goed beoordeelbaar uitstrijkje

- Zorg ervoor dat de witte borstelharen in de portio komen
  - Cervexbrush 5x ronddraaien met de klok mee
  - GEEN glijmiddel in het uitstrijkje
  - Borsteltje meteen in fixervloeistof
  - Borsteltje 10x goed uitstampen en krachtig ronddraaien
  - Niet uitstrijken tijdens menstruatie
  - Aspect cervix invullen
- PAP 0: uitstrijkje herhalen na 6 weken, weefsel heeft tijd nodig om te herstellen

Aspect Cervix	☐ Niet gezien	☐ Niet ingevuld	afname van endocerviciale portio: ☐ Biologisch ☐ Lichamelijk
☒ Aspect cervix	☐ Niet gezien	☐ Niet ingevuld	

PAP 0 = Niet beoordeelbaar

Vul **altijd** Aspect cervix in!

Aspect Cervix	☒ Niet gezien	☐ Niet ingevuld	afname van endocerviciale portio: ☐ Biologisch ☐ Lichamelijk
☒ Aspect cervix	☐ Niet gezien	☐ Niet ingevuld	

GEEN Endocerviciale cellen + NIET GEZIEN of NIET INGEVULD = PAP 0

Demonstratie en oefenen

Eerst demonstratie
Kijk goed en stel vragen!

- Daarna zelf oefenen met het uitstrijkje maken
- In groepen van, bij voorkeur, drie
  - Eén van jullie maakt het uitstrijkje
  - De anderen observeren en geven feedback
  - Daarna wisselen van rol.

Terugkoppeling

- Wat ging goed?
- Wat was lastig?
- Waar wil je nog mee oefenen?

Primair proces

Hoe gaat het onderzoek?

Herinnering

Vrouwen die niet voor uitstrijkje komen:

- Ontvangen na 16 weken een herinnering
- Inclusief aanvraagformulier voor de zelfafnameset (ZAS)
- Huisarts ontvangt geen uitslag van de ZAS

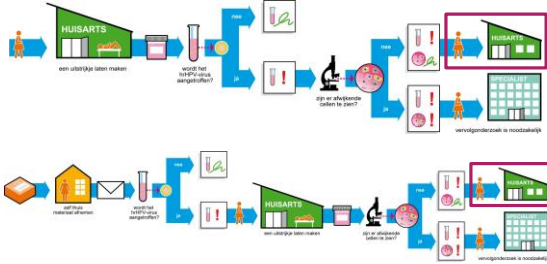

Proces

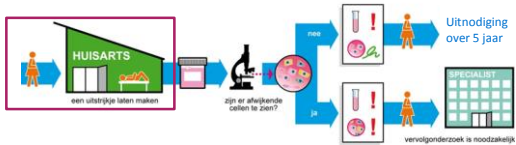

Proces

Controle-uitstrijkje na 6 maanden:

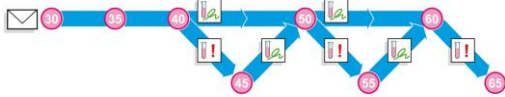

Uitnodigingsschema

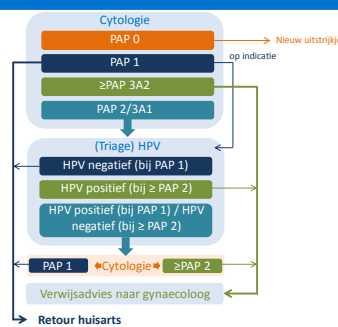
Indicatief uitstrijkje

Bij indicatie-uitstrijkje:

- Eerst cytologisch
- Daarna pas hrHPV

Bij BVO-uitstrijkje:

- Eerst hrHPV
- Daarna eventueel cytologisch

Praktijkopdracht

Overhandig de instructie voor de huisarts

1. Observeer de huisarts bij het maken van een uitstrijkje.
2. Samen met HA uitstrijkje maken.
3. Gehele uitstrijkje onder toezicht uitvoeren.
4. Observatielijst aftekenen en afstempelen door HA.
→ De HA vult het observatieformulier in.

Observatielijst meenemen naar praktijkbijeenkomst 2!!

Volgende bijeenkomst

Terugkoppeling praktijkopdracht

- Communicatie en attitude staat centraal
- Oefenen met praktijksituaties.
